

Nederlands Dagblad Christelijk betrokken

zaterdag 12 januari 2008

'Trage opbouw verspilt militair succes Uruzgan'

door onze correspondent Marloes de Koning

De resultaten die Nederlandse militairen in Uruzgan boeken, worden volgens luitenant-kolonel Wilfred Rietdijk niet goed benut. Voor gebieden die onder controle zijn gebracht, moeten veel sneller geld en middelen voor ontwikkelingshulp geregeld worden.

TARIN KOWT - De afstemming van het werk tussen soldaten en ontwikkelingswerkers in Afghanistan stuit op 'grote problemen'. Deze verzuchting komt van luitenant-kolonel Wilfred Rietdijk, commandant van het Provinciaal Reconstructie Team (PRT) in de provincie Uruzgan. Rietdijk worstelt met het tijdgat tussen de militaire planning en de nationale Afgaanse programma's. „Ik hoef niet 's ochtends een gebied te veroveren en 's middags al een nieuwe school te bouwen, maar na een paar maanden zou je daar wel mee moeten komen”, zegt Rietdijk. Het geld voor die school moet van het ministerie van Ontwikkelingssamenwerking komen. Rietdijk: „Ik zeg niet dat het ministerie dat niet zou kunnen, maar het gebeurt nu nog niet.”

De steun voor de internationale troepenmacht ISAF in heroverde regio's verdwijnt volgens Rietdijk als het structurele effect van ontwikkelingshulp niet sneller zichtbaar wordt. „Op papier kloppen de plannen. Maar nadat je een gebied hebt veroverd, moet je de bevolking aan je zijde houden. De realiteit is dat negentig procent van de bevolking het een rotzorg zal zijn of de Taliban daar zit of wij, als er maar stabiliteit is, veiligheid.”

Veiligheid brengen lukt de Nederlanders volgens de overste goed. Daartoe voert hij een 'intelligent duel' met de Taliban. „De Taliban doen het met angst, macht, geweld, dreiging. Wij proberen Afghanen via hun leiders van het nut te overtuigen de zijde van ISAF te kiezen.”

Rietdijk neemt Chora en de Baluchivallei als voorbeeld. Na het geweld van deze zomer en dit najaar volgden maanden van beïnvloeding. „We analyseren wie de leiders zijn en welke behoeften ze hebben. Een Afgaan kun je niet aan je binden, alleen tijdelijk huren. Soms kopen we een leider in feite een tijdje om door er als leger voor te zorgen dat aan een moskee wordt gebouwd, of door nieuwe irrigatiedammetjes aan te leggen. Het gaat ook om het kweken van sociaal weefsel. De vent links van de rivier heeft vee, die rechts heeft grond. Wij geven ze een brug om over te praten. We proberen het klimaat te creëren waarin grotere nationale programma's voor onderwijs, wegenbouw en gezondheidszorg meer kans maken.”

Sinds de hevige gevechten in juni is Chora stabiel. „Ons juweeltje”, noemt de commandant dit district. Om dat zo te houden is het volgens hem cruciaal dat na het snelle charmeoffensief van het leger, grootschalige opbouw volgt. Defensie wil liefst direct doorpakken, maar het noodzakelijke geld van Ontwikkelingssamenwerking laat op zich wachten. Reden: de hulp loopt via de regering in Kaboel en daar staat de achtergebleven regio Uruzgan, twee dagen rijden van de hoofdstad, laag op de prioriteitenlijst.

Rietdijk: „Het geld ligt niet bij de mensen van Ontwikkelingssamenwerking hier op Kamp Holland. Zij moeten het ook via de ambassade spelen, die dan kan proberen president Karzai te beïnvloeden. Via de organisaties die het nationale hulpprogramma uitvoeren staan er dan in 2010 scholen in Chora.”

Dat is de overste te laat. „De mogelijkheid om lokaal initiatieven op het gebied van ontwikkelingsamenwerking te nemen, moet omhoog. De kansen die de militaire aanwezigheid biedt, worden nu niet uitgebuit.”

Rietdijk pleit ervoor een deel van de hulpgelden rechtstreeks in Uruzgan te 'regelen'. Hij zint op een plan voor 'betere synergie' tussen Defensie en Ontwikkelingssamenwerking en wil dat deze maand met beleidsmakers uit Den Haag bespreken. Het geld hoeft wellicht niet altijd via Kabul naar Uruzgan. „Ik zou liever op alle niveaus tegelijk werken. Defensie en Ontwikkelingssamenwerking zouden in de provincie meer kunnen optrekken als een duo dat samen uitvoert. Dan kan het tempo omhoog. In de gezondheidszorg ligt dat niet voor de hand. Ik begrijp dat uniformen en ziekenhuizen slecht samengaan. Maar een school kunnen we samen maken. Dan haal je het nationale programma wat naar voren.'

Meer grip op de organisaties die het geld moeten besteden, lijkt Rietdijk ook wenselijk. „In het huidige systeem is het niet mogelijk een hulporganisatie rechtstreeks aan te sturen." En als hulporganisaties niet tot meer spoed te manen zijn, „kan ik het ook zelf doen", zegt de commandant. „Maar dan heb ik wel meer geld nodig."

'Problemen zijn onvermijdelijk'

Jeannette Seppen, vertegenwoordiger van Buitenlandse Zaken en Ontwikkelingssamenwerking bij de Task Force Uruzgan begrijpt de kritiek van overste Rietdijk wel, maar problemen zijn volgens haar in de 'aanloopfase' onvermijdelijk. „Dit is de eerste keer dat Defensie en Ontwikkelingssamenwerking op deze manier opereren. Je kunt niet verwachten dat het dan meteen soepel loopt."

Volgens Seppen komen militairen en ontwikkelingswerkers uit totaal verschillende doctrines. Zij licht toe: „Een militaire operatie kun je plannen. Militairen zijn uitvoerders met redelijke controle over de spelers en de middelen. Bij een ontwikkelingsproces zijn we donoren. Daardoor zijn we medespeler, maar beheersen we het spel niet. Het gaat ons erom de gemeenschap erbij te betrekken. De mensen mogen zelf bepalen wat er met een school moet gebeuren. Dat werkt ogenschijnlijk verdragend, maar maakt het hún school. Als wij weg zijn, moeten zij er zorg voor dragen. En dat kan alleen als ze zich verantwoordelijk voelen.'

Duurzaam ontwikkelingswerk vergt nu eenmaal tijd, benadrukt Seppen. „Gewoon geld uit de kas van het Provinciaal Reconstructie Team trekken - 'muurtje ertegen, dakje erop' - kan. Maar dan laat je de bevolking zien dat het hun eigen overheid dus niet lukt."

Luitenant-kolonel Wilfred Rietdijk. |foto GPD/Arief Rorimpandey - Defensie